

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ivsti Lipsi[i] Sapientiae Et Litterarvm Antistitis Fama
Postvma**

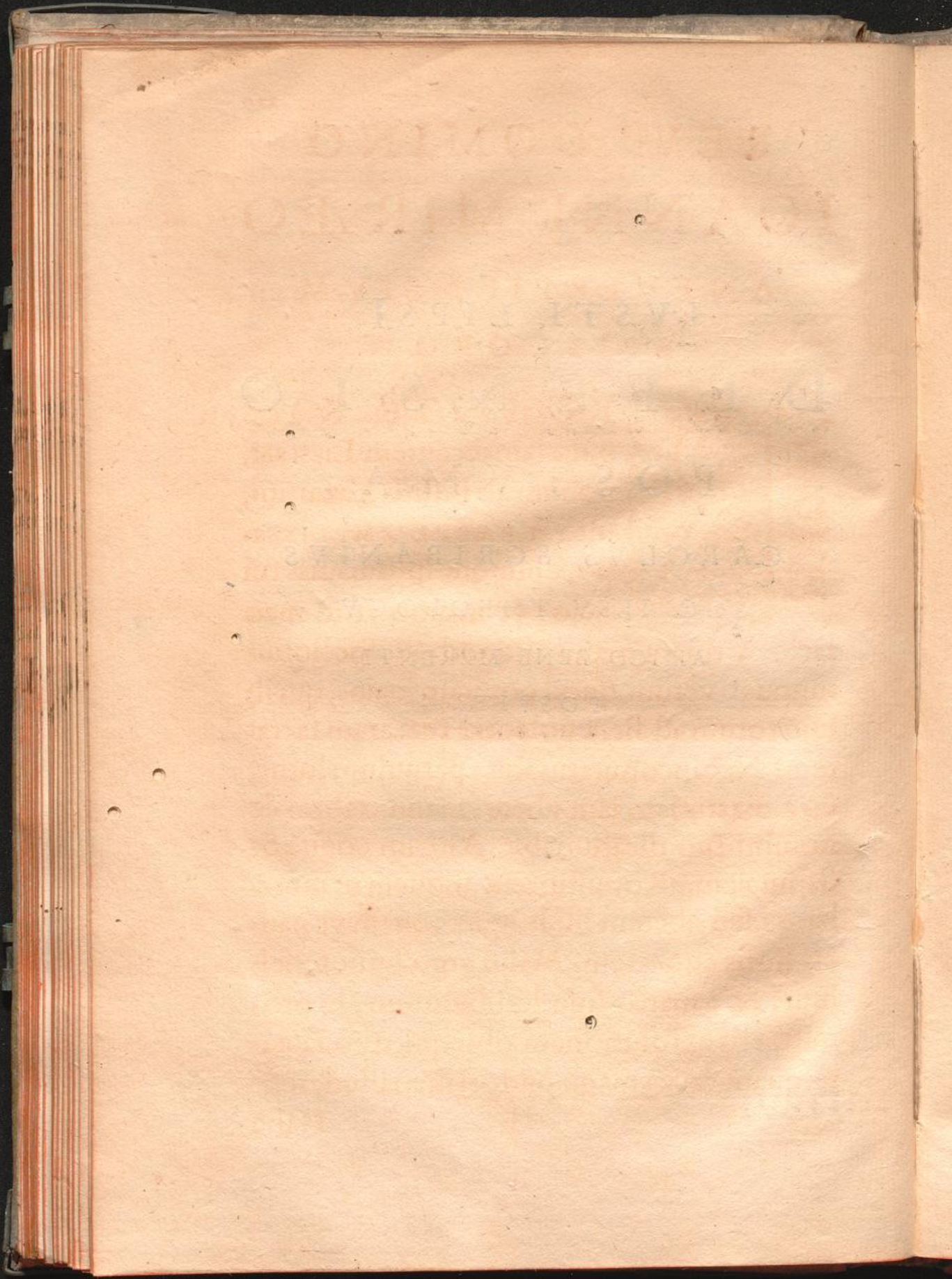
Lipsius, Justus

Antverpiae, 1629

Ivsti Lipsi Defensio Postvma. Carolvs Scribanivs Soc. Iesv Theologvs Amico
Bene Merenti Posvit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70662](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70662)

IUSTI LIPSI
DEFENSIO
POSTVMA.
CAROLVS SCRIBANIUS
SOC. IESV THEOLOGVS
AMICO BENE MERENTI
POSVIT.

REV^{MO} DOMINO
 IOANNI MIRÆO
 ANTVERPIENSIVM
 EPISCOPO.

REDIVIVVM Tibi, & à capulo iam recentem LIPSIVM, nouum ab institis Lazarum, sisto PRÆSVL AMPLISSIME, illumque ipsum iuris tui facio: & intimo voto meo facio. Vtinam maius aliquod, aut speciosius munus! verùm quod poteram maius, qui illum totum ad Benevolentiaẽ tuæ aram sacra-rem? Nec incomitatus ibit: paruulum hunc, & à matris iam iam vberẽ, manu trahet; & nomini tuo dicatum ibit. Annam cogita & Samuelem. Robustioreẽ aliquẽ tu merebaris; sed aberant illi longiùs, quàm vt paucis horis euocarem. Malui ergo hunc tenellum, & à matris sinu ludibundum, in promissæ aris exsolutionem obsequio tuo sacra- re, quàm vacuâ manu pudori meo illudere.

F f 3

Habe

Habe igitur hunc tibi, PRÆSVL AMPLISSIME. paruulus ludat aulâ: & dum patrem ore referet, patri veteris nouæque humanitatis tuæ forēs referabit. Sed neque hunc alteri, quàm Tibi, seu LIPSI carissimum Tibi nomen, seu me spectem. Tu enim es, cuius amor in me, & beneuolentia summa. neque in me tantùm: publica & testata tua sunt in omnes. & Campinia tua loquitur, tot antè viduata pastoribus, tot nunc ijsdem diues. Seminarium in hac vrbe, nobile eruditionis repositorium, operis tui est. ex hoc agro, non palmites aut frutices, sed arbores umbrâ suâ contentas, & iam doctas pascere, educis in sterilefcentis illius soli opimitatem. Iam sacra si intueamur, quis magis ea tutatus, ornauit, diuitauit? quid referam virtutes reliquas? simile. Neque ista in gloriam. Deo ascribis soli: & amplissimi operis fructum censes, fecisse. Vtinam in his alijsque Tibi similes, qui dignitate similes! Sed hæc voti mei sunt. Deus cogitationes omnium ad publica proferat, vt Patriam consilij, suos vigili curâ tueantur; & in multorum neglectu aut quiete, vigilem tecum
ma-

manum oculosque ad clauum porrigant.
Non inhærebo his diutiùs; ne, quod dici so-
let, in exiguo corpore ingens vestibulum.
Tu, quod primum volui, affectum in hoc
conatu meo vides; in Te, in LIPSIVM. quem
vbi licuit, verbis suis stiti: quò magis testem
hunc, & velut obsidem vtriusque in Te ani-
mi æternum haberes. Ita voueo

Carolus Scribanius.

LECTO.

LECTORI MEO.

HABES Lector, quod amicorum preces, & meus in magnum LIPSIVM affectus protrusit. Nec potui ordine, & velut presso pede, aduersariorum scriptis insistere. quid enim illi ordine dicunt? prima, media, & ultima ita permista mutuò, ita passim omnia, vt agrestium spinarum inconditam texturam faciliùs ad principia sua reuoces, quàm hac commenta. Eadem repetita sæpè: permista non vno loco, non miscenda. Digessi tamen in aliquem ordinem hanc siluam, tum ne eodem cum aduersarijs luto inuoluerer, tum vt imbellem inimicorum manum certius videres in hoc retextu. Ad maledicta, quæ passim plurima, paria non regeßi. Scio, æquo animo audienda esse imperitorum conuitia; & ad honesta vadenti contemnendum esse istum contemptum. & vbi attingo, eluo potius hoc lutum, quàm vt respergam. quin, patior non semel aspergi. Aristippus præt, qui consputus à Dionysio, cum nihil moueretur, & quidam mirarentur; Nempe piscatores, inquit, vt gobium capiant, aquis patiuntur se aspergi: & ego vt balenam, non patiar sputo madidari? Quid si ego hanc balenam in suo mari? & tibi demulceam, quem fuste antè frangam, quàm pelliciam? Ita faciat aternus Deus. Erant alia permulta leuia, &

Et qua nec nomen mererentur magni LIPSI. Et
 uerò tadium caperet recensendi tam assiduus Et
 ubique pares nugis. nam, ut Garci, * πᾶντα μία κό * Omnia
 vis. Itaque refellenda hac putavi contemptu solo. Sic idem puluis.
 ferè generosior molossus, stolidè oblatrantem ignauum
 canem contentus obtruisse, nullo dignatur dente.

Scriptiois huius occasio.

NON patior abire hunc scriptorem, inuolutum nube.
 rem aperio Et retego. Uniuersam, refectionis gratiam
 initurus. Fauete quicumque hac legitis: Et mecum cre-
 dite, secundo hoc somniorum seculo, referata esse omnia
 archiua somnialia. Quibusdam terra vorantur: insula Et somnia-
 torem suum maria fraudant. Huic quercus laurusque ferunt

Cruda puerperia; & populos umbrosa creabit

Fraxinus, & foetâ viridis puer excidet orno.

Hic cades ambulat, Et sanguis nullus: Bacchus alibi, Et vinum
 nusquam. ibi euigorata concupiscentiis iuuentus sudat, Et nõ vno loco
 exancillatur veneri; Et tamen sudatoria nulla, Venus nulla. Calum
 debellant alij, Et captiuum triumpho suo inuehunt, Et stellas faciunt
 pedtigales: neque vmquam tamen magis detriumphamur, quàm cum
 in inertis somno altum stertimus. ô somnia! Huic pisces volant Et
 maria, natant rupes, saliant arbores, pariunt fontes; Et obstetrix
 nusquam. Hic leo latus claudit, ibi simius aut lutulenta porca: iste
 per capillum odoratur, ille cibum nouit auribus: hic pedibus datatim
 ludit, ille manibus ambulat: alius suspirat inter metalla, hilarescit in-
 ter vina alius: Et nusquam pila, metalla, vina; nusquam odor, ci-
 bus, accubatio. Siluas hic armat, as galeatas brassicas, tympanistrica
 saxa, psaltrica pascua; ciuitatum Et regnorum videt alter voragines
 tam crebras, vt tonsuram arbitretur siluescentis nemoris, montesque,

gentium examina eructantes ; & cæcis hæc vident oculis. Denique cadunt huic lacrymæ, etiam veræ, risus illi : hic Cæsus, & momento iacet Irus, nec multò, calis adscribitur augustum nomen, eademque nocte, non & horâ? decineratur ignibus, æstuat solibus : & somnium omnia. At inter hos facundos somniatores, tres mihi etatis nostræ nobiles.

Primus, blandâ quadam quietis necessitate prostratus pinguis somniat somnia, à Lyæo, à cyathis, à mensis recentia. signum hoc mihi venire hæc à primis noctibus, cum in stomachali adipe suo natat etiam tum cerebrum.

Secundus, amicâ vi soporis elusus somniat (vt assolent, qui in æmulis somno valetudinibus, phreneticâ & cardiacâ) enses, sclopos, tympana. eunt hæc somnia mediis noctibus, desomniato iam humore illo natatorio, nec tamen ad plenum collato, aut dispersito per cerebri habitacula, cum adhuc in confusâ vaporali congerie, caput vniuersum occupat.

Tertius, colatiora somniat ; qualia solemus sub extimis noctibus, pro ductâ iam per priora somnia somniali pinguiore turbatioreque materiâ, cum exsuccius cerebrum, neque natat in liquore, neque furit in turbidâ mistione : & tamen somnium omnia. At quis vetet, licet frustratoria plurimum, vera somnari somnia? Sanè Stoici Deum volunt somnia indidisse nobis, peculiare solatium naturalis oraculi. ita Samonas propria somnialia oracula apud parentum monumenta captare, Celtas olim apud virorum fortium busta eadem de causâ abnotasse legimus. At somniator hic noster in campis Elysij, aut vicino illis nemore, sub nescio cuius Sibyllæ lauro, aduersariarum partium duces vidit :

Virgineas ne crede manus : hîc crudâ virorum
Prælia.

admouit oculos animumque curiosior. vidit, ceræ commisit : & eadem nunc dat huic orbi. Valtis ipsos duces? LIPSIVS & REDANIVS. Ille, se suaque clypeo tuetur & hastâ, hac notâ: Veritas hac vinco. hic iacula mittit, quibus inscripsit : Non venit à vili sanguine

guine gloria. & excusserat iam antè LIPSIVS eadem parmâ,
inimica non paucorum tela, traheratque lassam dexteram: vt nouum
tamen aduersarium inaudijt, diceres nouis animis, nouâ dexterâ bella
reparare.

Vt modò connubijs taurus saltuque recepto
Cùm posuit pugnas, alio si fortè remugit
Bellatore nemus, quamquam ora & colla cruento
Imbre madent, nouus arina parat, campumque la-
cessens

Dissimulat gemitus, & vulnera puluere celat:
*ita noster. & seipso etiam maior, noua bella parat. paranti aduersa-
rius hastam*

Expulit: illa volans, ceu vis permagna moretur
Obuia, vix sonuit clypeo, retrò visa reuerti.
— vt præceps cumulo salit vnda minantes
In scopulos, & fracta redit.

*Risit Athleta noster: nec aduersarium hastâ dignatus, obuiam fortè
sudem per nemora perque aëra in incertum iaculatus, dexteram te-
lumque dirigente Fortunâ, hostem strauit, pœnasque ab inimico san-
guine sumpsit. Erant alij iaculatores Numidæ, siluâ tecti, quibus omnis
in pedibus gloria. at nostrum*

— tædet fugientibus uti,
— nec facilem dignatur dextra cruorem.
quare nec calamo dignos habuit somniator noster.

SYLLABVS CAPITVM.

C A P. I.

An LIPSIVS inconstans.

C A P. II.

An LIPSIVS à se dissentiens.

C A P. III.

An contrà, quàm sentit, scribat.

C A P. IV.

An animum inclinavit cum Fortunâ.

C A P. V.

An sensus suos de Religione apud Battaunos presserit.

C A P. VI.

An nomen Christiani in Mariani mutet.

C A P. VII.

An ingenij dotes submittat Idolo Hallensi.

C A P. VIII.

An coactionem in Religione inducat.

C A P. IX.

An Vstionis & Sectionis auctor.

C A P. X.

An LIPSIVS de Fato gentili & et.

C A P. XI.

An LIPSIVS Stoica secta.

C A P. XII.

*An Oratio De duplici Concordiâ Jena à LIPSIO
habita.*

IVSTI

237

I V S T I L I P S I
D E F E N S I O
P O S T V M A.

C A P V T I.

An LIPSIVS inconstans.

REDANIVS. Magnus ille, apud quem verba factis consonant. Quanta tu de Constantiâ, in omni vitâ inconstantia exemplum? Adolescens decurras ad nos, deseris fenex, & aduersarias partes amplecteris. calidum ibi, hîc frigidum efflas. hunc probas, post improbas; nostra secutus, damnas nostra; & quæ antè tibi cata, stolidâ nunc sunt, & solo risu puniendâ.

LIPSIVS. Nihil tam probum, quod non vellicare malignitas possit. tu es exemplo: qui res, qui verba, qui correctos cum ætate adolescentiæ lapsus rides; & illud iuuentutis lubricum in aurariâ pendis trutinâ. Quid vis? etiam in illâ ætate sapientiam? & opinionum aut vitæ delectum in inuesti mento? & à quo numquam reflectas? Non est humani ingenij optima semper primis cogitationibus deligere: & ferè secunda in viro consilia maturiora sunt. Hinc vetus illud: *Αἰ δ' ἄρ' ἔργα φρονίδες σοφώτερον. Posteriores cogitationes sapientiores.* Solius alterum Dei est, quem, quia omniscius, ideò expertem erroris habeo: hominum quidquid est, opinantur, vacillant, mutant, errant. *Nemo est mortalium, quem non aliqua pars ignorantia attingat. hinc cogitationem ex ipsâ mortalitate traximus. nam homo cum errat, humanitas errat. Errorem autem in homine calumniari, est toti ipsi mortalitati conuitium facere.*

Nam vitius nemo sine nascitur. optimus ille est,

Qui minimis vrgetur.

*Pars etiam vitis gaudet constanter, & vrget
Propositum: pars multa natat, modò recta capeffens,
Interdum prauis obnoxia. —*

pars altera post lapsus surgit valentior, quasi roboris fundamenta sint lapsus: vt admireris hunc fortem, sed non nisi à lapsu fortem. & antè quidem semper varium, nusquã firmum; post lapsum, semper firmum, nusquam varium. Optimus ille est, quem nulla dies vidit labantem: hunc talem, nisi à cælo, non reperies. alter à priore est, quem nulla dies vidit iacentem? cecidit oriente? non expectauit occasum. tertius, qui deteriora secutus, meliora post probauit. Quid damnas? in hoc numero inè pono. vis prioribus insidère? errauit: vis errori inhære? lapsus sum: non vis exurgere? Vulnus accepisti, euolas ad chirurgum: ægritudo molesta est, medicum euocas: & ego, quem imprudentia luxauit, aut error delumbauit, aut ignorantia fregit, certiora nec cogitem nec sequar? Musto tempus damus vt despumet, & vltro referamus vasa, reiecticiis viam ostendentes: & animo, vt iuuentutis & opinionum faeces eiciat, nihil damus? Febris præcordia possidet; quid expectamus, vt iugulum inhabitet? Imaginosus quidam morbus animum perculit, quid hæremus? vis illum ægritudinem vniuersam imbibere, adeoque hac tingi, vt nullã post arte decoloretur? Stomachus noxia hausit, euomuit, sperare de morbo incipio, nec antè sperare quàm reiecerit: animus opiniosam suxit insanitatem, vis in hoc succo æternùm indormire?

Et tamen videamus, quæ mea Inconstantia. Scio quid velis. Respublica turbata est, & placidum illius mare, totque annorum malacia, tempestatem passa, qualem nulla ante. ego eodem turbine eiectus in Battauiam vestram, apud vos vixi, inimicus nemini, amicus quibus potui, familiaris paucis. Eterat rara ingenia, quæ pacem, quæ quietem amarent: hoc est, ingenij mei perpauca. nam ijs, *quibus quies in seditionibus, in pace turbæ sunt*, aut qui *pro certis & olim partibus, noua, ambigua, ancipitia malunt*, numquam hoc latus adiunxi. Vis aliqua compulit? aberat animus: & cum illi aliquando multa de Republicâ, de Religione, feci quod Cleomenes Spartæ Rex, Græculo de fortitudine differenti aures nō præbuit, nec ego mētem. feci quod

Aristo-

Sallust.
Tacit.

Aristoteles vni ex his olim, qui cùm multa nugatus esset, & abiens excusaret, *Numquid molestus fui? Non mehercule,* inquit, *non enim attendi.* Nam quid ego attendere ad ambitiosos aliquot? *qui priuatim degeneres, in publico exitiosi, nihil præter discordias habent: quique honores, quos quietâ Republicâ desperant, perturbatâ consequi se posse arbitrantur?* quid ad obæratos è re familiaris perditâ? quibus scilicet *afflicta fides in pace, quique rebus turbatis alacres, & per incerta tutissimi?* quid ad vanos quosdam & ventosos? *qui non tam præmiis periculorum, quàm ipsis latè periculis?* de quibus puta dictum:

Non ita Carpathiæ variant Aquilonibus Undæ,

Nec dubio nubes vertitur atra Noto.

Atque hi omnes & tales variâ arte imperitos animos impellunt; & trahunt leui momento leuissimum quemque, & futurum improvidum, aut spe vanâ tumentem, promissi magnitudine, qui si in virum incidant, maximè ab eruditione instructum, resiliunt trepidi: contra enim hæc audaciæ ingenia, quæ nec in quiete quieta sunt, silentio ille se tuetur. Feci hoc apud vos. in quo quid peccauerim, nescio: nisi peccatum sit diu siluisse. At mihi ille prudens, qui non in vanum spargit monita; qui, quæ scit non profutura, domi suæ tenet, laxaturus habenas, & toto ostio emissurus, vbi melior spes affulserit. Expectaui ego tempus, & non semel hæc vota mea: O quando! Vt vidi labi; etiam in deterius omnia; eripui me aliquando, & libertati reddidi; patriæ, amicis reddidi: tutiora elegi, & meliorem causam; in quâ, si necessum, etiam immorerer.

At magna sperabam, & desertæ causæ præmium. Hoc qui dicit, ex illis natatoribus est, qui nusquam pedem figunt. Ego præmium? ô quàm vos semper alieni consilij improbi diuinatores! ego sperarem, qui vltronea & in reluctantem sinum hunc munera non semel excussi? ego ambirem, & magnis sæculi cogitationibus implerem pectus, post purgandum sauiore pharmaco? ego qui Lunas, qui Albuquerqueios, Paciecos, Confaluos, Cortelios, qui Cominæos nossem, ætatis nostræ, & frustratoris spei documenta magna? ego qui Styppiotas, qui Apelles, Aratos, qui Seianos, qui Plautianos scirem? Tot magna nomina fluxæ potentis, tot felicitatis insignia subito turbi-

turbine quassata, & eversa eodem, quo tollebantur, momento. Eadem sperarem? aut ambirem dubij successus & ferè ruituri præmia? quasi deessent infidæ Magnorum amicitia exempla, Amani, Parmenionis, Cleandri, Ablauij, Eutropij, Stiliconis, Vineæ, Brocæ, Luxemburgij, Cabreræ, Caracioli. Et vnus Seneca non erat ad explendum hoc pectus? an opus alio doctore? Huius ego monita expressi, animum velim, & conor. cuius etiam exitus me docuit, & insonuit auribus, quamdiu hæc vita stetit. Vis ex fide, quid de omni hac aulicâ ac potenti turbâ sentiam? natant; nec vsquâ pedem in solido figunt. Non sum ex his æternùm natatoribus. momento ludunt, momento sorbentur, & sæpè eodem, quo ludunt. Nunc superba ostentant carbasa, insurgit malus, & puppis aureis vestita bracteis, omnisque prorsus carina floret polita citro: iam aulæa auro grauida, & ipsa latera illicibus circumsecus picturis variegata: nec longa mora; in illo ipso sui triumpho sepelitur fluctibus, vt ouasse credas in sepulturam. ô vana! Quanto feliciùs contentus paruo securas videt noctes! Horatius verè:

Viuitur paruo benè. ——— & alibi:

Beatus ille qui procul negotijs;

Forumque vitat, & superba ciuium

Potentiorum limina.

& ex Ouidij monito:

Viue tibi, quantumque potes, prælustria vita.

causam subiungit:

Sæuum prælustri fulmen ab arce venit.

eandem habes à Lyrico:

——— celsæ grauiore casu

Decidunt turrets.

Felix ergo ille, qui de suo; miser, qui de alieno semper viuit. apud illum pacata omnia, vt qui nihil alienum speret, quare nec timeat, (sequitur spem timor:) apud hunc nihil compositum, turbata omnia, quia incerte, quia intuta; qualia sunt, quæ ab alienâ voluntate pendent. Alia omnino apud sapientem vitæ ratio: qui quidquid extra animum suum, aut reipsâ, aut spe nudâ possidet, non habet pro suo; quare nec vitam ad hæc componit: solaque illa sua arbitratûr, quæ nulla tyrannis,

nulla

nulla inimica manus potest eripere. Vis expressam huius imaginem? Aegyptum cogita. in quâ

Arida nec pluuio supplicat herba Ioui.

& vt alter;

Terra suis contenta bonis, nihil indiga mercis,

Aut Iouis. in solo tanta est fiducia Nilo.

& Claudianus docto Epigrammate:

Aegyptus sine nube ferax, imbrésque serenos

Sola tenet, secura poli, non indiga venti:

Gaudet aquis, quas ipsa vehit, Niloque redundat.

Quæ illi de Aegypto, ego de prudentis pectore: suo viuit, succo suo, domi suæ nato: auerfatur externa; aut, si quæ necessitas, libat, nec vltra. O magnum, qui aureo Principum flumini nihil debet, qui nec argenteos imbres, nec stillicidia huius aut illius roris auidus expectet: imò, cui ipsæ adeò opes gratia debent, si admittantur. Ex hoc numero si non sum, animo tamen sum: & ad hanc prudentiæ aram, priscâ pietate & ritu vota nuncupo, vota soluo lubens. Subsidio mihi hîc natura, quæ me ad modestiam fecit, & quietem. neque enim mihi ingenium inclarescendi per turbas, per togam ciuicam, per Principum atria: mihi, Musisquæ si viuo meis, sat magnum vitæ meæ fructum retuli. Quod reliquum, dicant qui volent benè, dicant malè. nemo efficiet, vt non sim Lipsius, amicissimus & amicorum obseruantissimus, hostibus etiam non aduersus. claudohoc caput, & finio amici præfago versu:

Iam tibi quod viuo detraxerit inuida turba,

Post obitum duplici scænore reddet honos.

C A P. I I.

An LIPSIVS à se dissentiens.

REDANIVS. Multa tu hîc more tuo: nec tamen negare potes, partes te aliquando Ordinesque nostros fouisse, collaudasse: nunc tibi aduersæ partes Apollinis cortina: & quidquid Iber dixerit, fecerit, tantum non sanctum. Denique quidquid antè probasti, damnas; quæ damnaasti, probas. Hæc viri, & viri docti sunt?

H h

LIPSIVS.

L I P S I V S. Semper ego sagittis tuis scopus. Iam dixi, & diu est, cum pœnitentiam offensæ apud vos cōtractæ, quanta est, egi; & publicè testatus sum, nolle factum. idem nunc itero. Nollem olim dicta, olim quædam probata non probanda,

* Sipienti
proprium
pœnitere?

imò & damnâda. An nescis * ἴδιον τῆ σοφῆ μετανοεῖν; factū hoc à me.

Confiteor, testere licet, signate Quirites.

Non est hæc legitima satisfactio? addo, & offero.

* Spongiam
aberrantis
qua medi-
cina sibi
est.

* Σπόγγιον, ἀνεσπόμενον παλαζομένως γαλακτῆρι.

Sed meam fortem! vnumquodque lanuginis primæ verbum meum tam validè examinari?

Nimium idem omnes fallimur, neque est quisquam,

Quem non in aliquâ re videre Suffenum

Possis: suus cuique attributus est error.

Sed non videmus manticæ quod in tergo est.

Es tamen quid dixi, aut scripsi? conuitia tantum amoueamus, quæ tu dolosè mihi ad fingis; & sponsione prouoco, nisi illa, quæ scripsi, refellant. Nam si alicubi è regiâ viâ recessi, reducas potius quàm rideas; & à Phocylide, * χεῖρες πεισόντι δίδε, quàm conuitia iacias in errantem, in locorum ignarum. Cōditionis tuæ & meæ, id est publicæ, memento. pauca adèd, non omnia, homines scire nati sumus. Numquam à veritatis areâ aberrasse, neque humanum est, neque cadit in hanc vitam. imò,

* Lapsa
manum
porrige.

quid tam dextro pede concipis, vt te

Conatus non pœniteat, voti que peracti?

& hîc ætas, alibi amici, sed & lectio, & congressus doctorum aliud suggerit & meliora docet. Quâquâ quæ scripsi, aut omnia, aut propè, placitura prudentioribus auguror. de populo, vt & de infimâ litterariâ plebe, numquam laboraui: neq; ego illi placere volui. nam quæ ego scio, non probat populus; quæ populus probat, ego nescio. Probet proinde improbè, quæ dixi, quæ scripsi, nec manum mouero. quamquam improbare malim, vt longissimè sim ab illius mente, hoc est, minimùm absim à Sapientis pectore. Venio propius ad accusationis iugulû. multa hîc possem, pauca dabo. Miraris, quî mors & vita in vno ore habitent; vt cui antè proba probatâq; omnia, nunc improba damnaticiaque omnia. Velles aliquid extortum è Pharisaorum scholâ: *Licet censum dare Cæsari, an non? &* Hæc

mulier

mulier modò deprehensa est in adulterio. In lege autem Moyses mandavit nobis huiusmodi lapidare. Tu ergo quid dicis? Nihil agis ô bone. Summus ille Rex regum rogandus, vt hoc miserabili æuo, errantium animos sanet, aut pertinaciam tollat.

Verùm olim probavi. O quamdiu hæc ad popularem inuidiam! Nunc autem sublato omnes velim. Planissimè à caluo ad caluum. Vbi hæc dixi, scripsi? ô pectus niueum! vbi? Apud vos fui. Fui: & bellicus me turbo in angulum illum compulit. Vestra probavi. Nolebam. cogor aliquid reponere, & verum aliquando fateri. Mores, studium, finem, media ad hunc vestra numquam probavi: nec viuit mortalium quisquam, qui hæc ab ore meo. Ciuile hoc bellum, ferrum, sanguinem, semper improbau: & naturâ alienior sum ab hac Erinny. Sed Feros, & gentem illam totam. Numquam vniuersam gentem damnaui: & peccem in omnem prudentiam, qui totam damnein. Aliquos ex his minùs probasse non diffitebor: acres spiritus, & nusquam nisi in periculis credulos: preferuidos, & ex ingenio suo reliquos metientes: alieni roboris & consilij contemptores. hæc numquam probavi. At sunt alia in eâ gente magna: patientia, quâ vnâ ferè regna tenent, fides, qualis in nullâ aliâ; ingenium ad summas scientias, Iurisprudentiam, Philosophiam, Theologiam: & debemus hanc ætate nostrâ illis lauream. Finio: erit alibi latior campus.

CAP. III.

An contrâ, quàm sentit, scribat.

REDANIVS. Contra animi tui sententiam scribis: & fallis sciens, etiam inuitus. Quis re cogit? quis, nisi ille, qui non rectè eminere dicitur supra omnia humana & diuina, nisi, quidquid est vsquam magnum excelsumque, calcet pedibus; tum deinde tui Iesuitæ?

LIPSIVS. De Pontifice quod dicis, vis credâ à cortinâ dictû? ô nouû sæculi nostri Paridem! vacuâ dominaris in aulâ. Iactabat ille se olim, & laceſſebat stolidè; vt verò Menelaum vidit,

* Stantem
in principi-
bus, percul-
sus pectore
satis est.

* Ἐν πρημάχοισι φανέντα, κατὰ πλήρη φίλον ἦτορ.

tibi non idem eueniat, si vel à decem passuum millibus Pontificem intuearis? quem cum nec audias, nec videas, descendis ad calumniarum tuum campum. Et super quæ diuina eminent Pontifex? tua? id est Calviniana? Nam de humanis quid stomacharis? calcat ea Pontifex planè. Quicumque cælum cogitat, & ferò cogitat, non quidquid hîc magnum calcat pedibus?

De Iesuitis verò, quid? cogunt illi L I P S I V M contra animi sui sententiam scribere? Et quales tibi Iesuitæ? *Hominum genus insolens.* An ideò mel insuaue, quia ægris sic videtur? & illi insolentes, quia vobis aliquot parùm sanis? Et quid si aliquid haussim ab his fontibus? at aliud quàm tu mentiris. Aliter, mihi crede, catuli olent, aliter fues. in illis nil nisi probum, doctum. plura hîc dicerem, vera dicerem, plura illorum vetat pudor. in vobis qualia sint, Germania, Gallia, Belgium vniuersum, nimis, heu, magna documèta sunt. quæ ego nec resero nec narro. O quousque natamus in hoc ciuili sanguine à ferro vestro!

Iam ego qualis tibi videor? quid tam alienum à meis moribus, quàm aliud sentire ac scribere? ne decrescere quidem didici præter mêtè: in laudem tamen, fatebor, semper pronior, in amicitiam facilis: probare pleraque, si abesset improbitas; etiam virtutem in hoste admirari, laudare: etiam eruditionem in aduersario sequi. Hoc si aliud est sentire ac scribere, habes fatentem reum; feci. tu de ingenio tuo iudica. Olim dictum:

Heu mihi difficile est imitari gaudia falsa,

Difficile est tristi fingere mente iocum.

Nec benè mendaci risus componitur ore,

Nec benè sollicitis ebria verba sonant.

arbitreris de ingenio meo dictum. Non didici gaudia imitari falsa, non ore ridere, mente flere; non hilarescere vultu, animo dolere. Hoc verò fati mei esse censeo, ab ijs morderi, qui cum religione verècundiam exuerunt. nisi fortè, sicut qui ocymum ferunt, feliciùs id nasci ad conuitia interiecta autumant, ita vos spargendis contumelijs fecundius mihi nomen paratis. Et ego tamen contra animi mei sensum scribam?

— pultes

Coram alio dicem puero, sed in aure placentas?

non

non est Stoïci, qualem me facis. aut inuitum me quisquam cogat, & meliora scientem, in aliam à sensu meo scriptionem? non est Stoïci: non si tundar in mortario: & exertâ hac linguâ, loquentur oculi: hos si quis eruat, singula membra iam lingue erunt. aut quis hanc dexteram, refugâ mente, compellet in scriptionem? non si Mucius fiam, & ardeat illa in igne: nam quæ supererit, dextera mihi & sinistra erit. Etiam hac viduabis LIPSIVM? totum exinde corpus dextera erit, totum scribet, & reteget quod claudebat pectus, Stoicum, vti tu vis; vti ego, Christianum.

— *Phalaris licet imperet, vt sim*

Falsus, & admoto dicitur periuria tauro,

non decedo à veteri maiorum instituto: nec fallo sacramentum, quo baptismate obstringor. At tu memento moniti:

Arcanum neque tu scrutaberis vllius vquam,

minùs etiam, quæ somniata tibi. neque florem domi tuæ natum alieno adnectas capiti, tamquam capitis huius, non tui somnium; tamquam horti non tui, sed illius palmitem.

C A P. I V.

An animum inclinavit cum Fortunâ.

REDANIVS. Animum inclinasti, quò propendere cernebas Fortunam: & maluisti cum Dijs adhærere causæ victrici, quàm cum Catone victæ.

LIPSIVS. Priscus mos redijt, & conuitia spargimus è plauastro. Audisses Isocratem; ** Τὰς ἄλλας λοιδορήσαι, ἔ σημεῖον ἀρετῆς ἔστι.* & temperasses ab hac maledicentiâ. Verùm vtcumque se res habeat; si Dijs adhæsi, quid damnas? meliora sequuntur. si non obstinaui causæ immori cum Catone, quid ringeris? At tu satis habes, si hanc veterem de Cæsare & Catone gemmam in medium sparseris, quæ mihi algâ est vilior. Et quis tibi hîc è tripode ad arculas sedet, vt suggerat & dicitur ex exeso quopiam codice victricem causam, victamque? neque enim hæc tibi, vt pleraque reliqua, sine Theseo. Imò quid scabiem reuocas prisca temporis? pruritus illi, publicè aut priuatim,

Hh 3

quem

* Non est
indicium
virtutis, a-
lios cõuictis
proscindere.

quem non tenuerunt? Quid flammis iniicis publici incendij? non satis arfisse semel? scilicet non à radice periissemus, nisi nouo calami tui igne arderemus.

— *abruptis etiamnum sfebile uenis*

Vulnus hiat, magnæque patet uia lubrica plaga:
& tu mihi partium studia? Fateor; stetimus non semel tamquam in tenui luto: & obniti (ô homines!) conati, cælo terræque pugnantibus. nimirum nisi Pharsalica, nisi Actiaca redirent, salui esse nō poteramus. Sed quid ego plura de grandi hoc profundo? tantandum semper homini, numquam curiosius explorandum. neque enim hîc sola humana manus: fuit diuina, quæ modò habenas strinxit, modò laxauit partium fortunam. Perieratis non semel, nec salus ipsa saluare vos poterat: hostilia interim, in tam præcipiti fortunâ uestrâ, inò in ipso lapsu, consilia labantes tenuerunt. Nec fuit hoc prudentiæ uestræ, aut hostilis fatuitatis: altior aliqua mens ludebat; & pulsus aliorum uentis, fluctus ponebat.

— *vice cuncta geruntur,*

Alternisque premunt. —

Quid facerem? etiam me Aquilo aliquis inuoluerat in partes (nihil nego) & salutem quærebam, & quietam nemora, in quibus tutò, & sine militari sago, in pacatâ hac togâ, Musis conuiuere. quæsiui, ut qui ignem solent, cum strictum est frigus,

Et prata canis albicant pruinis;

nec reperti. inò densiori, & plusquàm Norico frigori implexum me sensi. & dum terras fugio intutas, ab immiti abreptus Oceano, cõuoluebar fluctibus. Quid sperarem à citharâ in hoc vorticoso mari cædibus infami? flecterem irarum minas? aut nouus Musicus, cantus dulcedine, in admirationem, inde in auxiliare manum, raperem tot monstra, quot regit illud mare? Delphinis habuisset, qui mulcentur Musicâ, gaudent tibiarrum cantibus, ac uibicumque symphonia est, gregibus aduentant; aliquis ex hoc numero inequitantem L I P S I Y M reddidisset terris. At procul hinc Delphini, durum licet genus, sed quod tamen aquilonio flatu celerius audiat humanas, amicas voces, & dorso Musicum suum uehat. Sæuiora portenta alit illud mare, ergo me eripui, & cum bono Deo, memet

michi

mihi reddidi, patrię reddidi: nec victricem, victamve partem, sed causę æquitatem secutus; & apud quam securè me retegerem, id est pectus recluderem, Catholicè, & vt pressius etiam aliquid, Romanè à parentibus e ductum. Satis, ac nimum etiam diu inter contumacia Battauię tuę vada adhæserat hæc ratis: impegerátque non semel ad rupem illam periclitaturę salutis. non quòd quidquam illius altiùs infedisset menti; affricuerat tamen aliquid noxij sui succi: vnde illa nata, liberioris opinationis, scriptionis. Vidit Deus, & quam semper colui, Dei mater, longiùsque à statione errantem scapham diuino re flatu suo ad tutiora compulit. Ita perpetim mitis & benigna Domina nostra est, lapsos erigit, & seruatum it eos ipsos, qui se perdunt. Tu hęc obgannis: ast ego & euentibus omnis æui & exemplo meo non vno doctus, credo, ab hac vnâ, post illum, omne bonum.

CAP. V.

An sensus suos de Religione apud Battauos presserit.

REDANIVS. Sensus de Religione tuos intimos, quoad vixisti in Battauis, studiosè pertinaciterq; pressisti; memor, & superioris temporis exēplis doctus, quid tibi à feritate Hispanicâ, si quando superior foret, immineret. Nunc nihil est in partibus illis tam vanum, superstitiosum, anile, absurdum, quod non præ te feras, profitearis, laudes, propugnes.

LIPSIVS. Substringe aurem breuiter ac liberè dicturo: si quid non ad gratiam aut gustum tuum erit, sustine & tolera. Pressi apud vos de Religione mëtem meam. in quo si silentio peccaui, peccatum fateor. neque hoc silentiũ meum, testatione vnâ, vbi tempus fuit, leniui, sed spongiã deleui: imò pro timore meo vano, meliora maioráq; illi genti reposui. Neque ego aliam personam nunc indui, veterem exui. Semper mihi (ò tu qui vides & scrutaris has fibras!) semper stetit infixam menti Religio vera, à maioribus tradita. quam & palàm loquimur & profitemur. semper hic sensus, antiquare in Religione, &
cum

cum maioribus sapere: nec hunc calumnia aut vis vlla, non dicam exuret nobis, sed exuret. Neque eo tamen inficias, non semper palàm professum. quo bono, aut cui? Semper hoc videndum ciui bono, ne sine emolumento Reipublicæ & suo; imò ne omnino res eat turbatum, intempestiuâ licentiâ, aut ardore in fumum abituro. Displicent in Republicâ non pauca, fors & pleraque omnia; videat an malo remedium reperiat. Non inuenit? sed nec perimat ægrum corpus, & quod inualetudine suâ extrema minatur. Prudentis medici est, in desperatâ valetudine, non adhibere desperata medicamina, quæ plerumque tardè gradienti ægro, præcipitio consulunt. ergo naturæ illum relinquit, & suggerit quædam in robur & leuamentum, si fors victrix natura mali, pulsâ quâ opprimebatur malignitate, reualescat: aut vt ægrum suum paullatim robustiori medicabulo paret, dum crescunt vires, generosiori medicamini respondententes.

At LIPSIUS hîc tacebat. Ita soleo: nec monita spargere non audienda. Ego qui sum, qui aduerso ferar æstu & ventis? aut qui turbatum iam flumen, turbem etiam magis? heus bone, non soleo. Audire, & vbi res tempusque ferunt monere; hoc soleo: si negant, si deest concio, transire, quasi non mea, quasi aliena, quasi alterius foculi ahenum, alterius cellæ vinum. hoc soleo. hoc meum. hoc LIPSI est, eritque cum bono Deo, à quo hæc manant, ad quem & refero, cum vni illi debeam.

Verùm filii: & repressi intimos sensus meos de Religione, quoad apud Battauros vixi. Factum. nam cui retegerem, aut quo bono? æuum & homines ignorare mihi videntur, qui aliud volunt à silentio. & rerum hic status, non viros quaerit, qui audire norint & silere? an à scholâ & vmbra adolescentulos, quibus omnis prudentia in linguâ? Miserum LIPSIUM, qui in hanc ætatem incidere, in quâ nihil tam prouidè fieri potest, quod non vellicare malignitas consuevit. Ego in eâ Republicâ prudenter de Religione verbum iniicerem, quæ variam in primis & miscellam Religionem induxit, stabiliendo vt putabat sceptro? ego meam interspargerem, qui vnâ, & vnâ tantum, in vnâ Republicâ semper probaui? qui risi

Aegy-

Aegyptios Reges? Ofatuos! Vnionis auctor Religio vna; eâ confusâ semper turbæ. ita sensi, nec quidquam muto. tu variam dilaudas, & quæ ex cuiusque voto fabricata: quia libertatis hîc species. ego hanc à Republicâ repellendam iudico. Vter iustius?

Nam quod de libertate inclamas, vbi prudentia tua, si eam in cuiusque delectu ponis? etiam criminum? etiam scelerum? etiam immanium flagitiorum? nam si in his libertatem tollis, & præscindis hunc funem, quid respondebis? Liber homo natus est, & in manu iudicij sui positus: tu quid negas, quod natura illi concessit? Bono illius negas? quid si illenolit hoc bonum? imò, permitti sibi quod vult velit, tamquam bonum; cùm sibi persuaserit, omnis fastigium boni, in quiduis agendi libertate consistere? Quid respondebis inclamanti; Quid libertatem adimis, qui non concessisti? naturæ munere hanc accepi: quid inuolas in illius dona? quid concessam violentas potestatem? Tu verò nihil his motus, improbam, & in Reipublicæ perniciem natam libertatem tollis, etiam propositis pœnis. quid ergo libertatem concedis in delectu summi Dei? aut quod crimen maius, inuolare in alienas facultates, sanguinem fundere, an de Idololatriâ cenferi? alij Deo cadere, alij supplices manus tollere, alij litare? hoc volo, alium pro Numine, optimo, maximo habere; verum Numen negare? In Republicâ vestrâ, si magistratus, si Imperatores bellicos publicè designatos, non admittat priuatus aliquis, aut è mente suâ alios deligat quibus pareat; non continuo crux & ignis? & in alterius Dei delectu, nemo vel crinem turbet? Iam quid aliud volunt, qui in fidei rebus, pro suo singuli arbitrato, aliud atque aliud statuunt? nam ab vno Deo, non nisi doctrina eadem: hanc eadem ditatem quicumque tollit, & pro illâ variam mutuoque pugnantem statuit; varios, necessum, mutuoque pugnantes, primos summosque pugnantium rerum auctores statuat. neque enim ab vno Deo, si Deus est, de vnâ eademque re, tot aduersantia, inuicemque se interimentia pronuntiata enasci possunt. Et Deus, si Deus est, verus est, adeoque ipsa veritas est. at hæc vna est, si veritas est; plura falsitas admittit. Verum quid-

quid est, non nisi vnum est. Quis ergo paullò prudentior probare illam Rempubicam poterit, quæ plures, id est falsos (nam id consequitur) deos instituit, firmandi sui causâ? facit hoc, quicumque plures Religiones statuit. Vnius enim Dei, cultus vnus, Religio vna, doctrina vna est. Non mihi ergo talis Respublica, sed tyrannis. nam legitima illa salutem subditorum præcipuum habet, imò vnicum finem. In hoc ergo omnes miscellæ Religionis Respublicas culpo, non modo vt impias, sed etiam vt improuidas. nam quæ hæc securitas ab alienâ turbâ? à dissentientibus in summâ re animis? infirma. Neque ego Rempubicam vllam perennaturam putauerim, vbi in animorum dissidijs aut odijs, ij qui regunt, qui reguntur. partes enim factionesque erunt: & in te hi vel illi insurgent, si tu pronior in hos vel illos. exemplo illud Aegyptij docuerunt. & quod regnum magis anceps, varium, imò & cruentum, quàm illud, fuit? historiæ legantur. Expecto quid tu respondeas, & quo acumine hæc expungas. Decurris ad Iulianum? non nego, exemplum est, vestro simile. numquid probum? Ammianus ita narrat: *Ut dispositorum roboraret effectum, dissidentes Christianorum Antislites cum plebe discissâ in palatium intromissos monebat, vt civilibus discordijs consopitis, suæ quisque religionis seruiret intrepidus. quod agebat ideò obstinatè, vt dissensiones augente licentiâ, non timeret vnanimitatem postea plebem: nullas infestas hominibus bestias, vt sunt sibi feralibus plerisque Christianorum, expertus.* Nota, nota. Duo spectauit. primùm, securitatem suam ab hoc Christianorum dissidio: secundò, exitum ipsum Religionis, quam licentiâ hac fecabat, & quasi deducebat in varios doctrinarum riuos, vt ingens illud magni Veri flumè tolleret. Hæc Iuliani mens, quam Optatus Mileuitanus præuidit, & aperuit: *Eo modo putans Christianorum nomen posse perire de terris, si unitati Ecclesie, de quâ lapsus fuerat, inuideret, & sacrilegas dissensiones liberas esse permetteret.* Tu hæc si probas, parùm Christianus es; si improbas, parùm sanus es, qui imitaris: vt quid enim hanc lunam in te trahis? Et fide bonâ, quid magis Rempubicam firmat, quàm eorum qui præsunt, qui subsunt, animus vnus? & in vnâ re, summâ re, firma colligatio? Quid verò magis animos colligat, quam

quàm vnus Deus, vna Fides, vnum Baptisma? Hic amor non à superficie natus, qui quolibet vento deuertatur, sed ab intimis fibris, quem nemo sine fibris ipsis euellat. Atque hi tales solliciti seruare vnitatem spiritus in vinculo pacis. Contrà vbi hæc varia, non ipsi dicunt, qui pro te dicunt, Aegyptij Reges & Iulianus? qui palàm fatentur, dissentientes religiones induxisse, vt subditi dissiderent? Tu si potes, aliud ex his euince, & doce pugnantes Religiones inducendas, vt subditi colligentur: nimirum per conciones & lectiones pugnantium doctrinarum: quæ quid sunt nisi flabra atque incitamenta turbarum? doce non esse. doce non facilè dissentire in externis, qui in sensu interno, & in salutis ipsâ summâ. Repeto. moue hanc omnis benè institutæ Reipublicæ anchoram, & firma si potes nauem. neque enim fieri potest, vt in tantâ varietate adeò ex æquo librata sit omnis Religio, vt non vna alteri præualeat. quæcumque talis est, non patitur æmulam? quæcumque subiacet, extra metum est? Silet fortè hæc oppressa. resumptura animos, si creuerit. si par priori, aut superior, an tacebit? exempla docent. Heu meum Belgium! orbi ludibrium debes. O Regnorum ille flos, vt emarcuit ab hoc vario imbre!

De superstitione quid dicam? Cicero tibi lumen præfert, ne quid libero nimis pede vageris: *Religioni parendum est, nec patrius mos contumaciter repudiandus est.* Et mihi quidem sedet, pio maiorum sensu, omnem hunc, qui apud nos est, cultum è salutis nostræ principibus defluxisse; etiam actiones, & quæ circa eas, tempora dico, modos, ornatum, splendorem forinsecus, aut in ipsis adytis. Tolle hæc, quæ tu vno Superstitionis nomine, refluat omnis exterior cultus; & cum hoc quidquid est internæ venerationis. Hinc Deus ab omni æuo prouidentissimâ curâ prouidit externum ritum: ne remoto hoc flabello, omnis cælestis ignis innatus animo, abiret in fauillas. Neque in vnâ Religione hoc tantum: in omni politico corpore eadem videbis. Seca quidquid externum, momento interna ruunt; & iam Regna nulla, Imperia nulla.

Verùm aliud olim dixi. O quoties eadem! Augustinus, antè Manichæus quàm noster; Ambrosius antè deorum cultor

cum Constantino : & Gallia ante Dionysium qualis fuit ? illius Reges ante Remigium quales ? quales ante Seruatium & Maternum Belgæ, ante VVillebrordum Battaui ? *Dixi tamen aliud.* Dixerim; & fors etiam scriptis aliud exciderit. non pœnitentiam olim talium ago ? atque hæc non satis est ad dicta scriptaque illa omnia vnâ spongiâ eluenda ? nec nouum in iuuentutis calore, calida quædam, & tamquam à musto spumea euaporari, quæ maturior ætas purget ab omni fæculentiâ. Et quis vestrûm, cuius non aliquod dictum factumque iuuentutis primæ, quod pœnitentia pœst correxerit, quod factum dictumve nollet ? Ac nescio, an humanum sit numquam labi. Audi eloquentiæ flumen: Οὐκ ἔστιν ἀνθρώπων ὄντα, χωρὶς ἁμαρτιῶν. *Hominum nemo vitio caret.* Audi Suidam: Μὴδὲν ἀμαρτεῖν, ἔστι θεῶν, καὶ πάντα καθορθεῖν. *Deorum est, non peccare, & cuncta rectè facere.* Nescio denique an humanum, primæ illius ætatis,

Dum roseis venit umbra genis, vultusque recedunt,
cespitationes obiectare viro. Hac enim ratione, & iuuentutis ignorantiam, infantix inscitiam, cunarum balbutiem, fasciæ fordes obiectabis viro. quod quâ prudentiâ, tu iudica.

Quamquam si procul calumnia, & adnatus magnis liuor, vel me tacente, libri docent, quid in mediâ Battauiâ de Religione, & vnâ Religione senserim, nullius purpuram, nullius ferrum veritus. nec erubuit calamus palàm testari, quod ab vberibus altiùs imbiberam, quàm ciuilibus his nimbis exhauriri posset. Lege quisquis verum amas : nullius iudicium reformido, tantùm inuidia & odia semoueantur.

C A P. V I.

An nomen Christiani in Mariam mutet.

REDANIUS. Nomen in Baptismo datum transcribe Matri, & auctoribus ducibusque Iesuitis, da te in Sodalitium Hallense: vt ijsdem sacris initiatus, dehinc pro Christiano

ftiano dicaris mitiore vocabulo Marianus; aut, si vis breuius veriufque,

Vnum de medio tollere iota potes.

LIPSIUS.

Bacchum in remotis carmina rupibus

Vidi docentem (credite pofteri)

Nymphasque difcentes, & aureis

Capripedum Satyrorum acutas.

Hos inter auritos Satyros, nofter hic feftiuus poëta. At tu quicumque hunc vides;

Fenum habet in cornu, longè fuge: dummodo rifum

Excuiat fibi, non hic cuiquam parcat amico.

& mihi fucum hæc faciât? Alijs fcurrilitates tuæ, alijs. ego illas credo ab audaci aliquo & malè fagaci ingenio, à temulento deructatas pectore: quas à compotoribus propinatas, tam malè ftomacho mandaueras, vt neceffum fuit regerere. & dum hæc fpargis, feftiuus admodum tibi videris: at nos rifimus camelum faltantem. O bone. *Omnes videmur nobis faperda, feftiuui, belli, cum fimus coprea.* An me, an quemquam, cui cerebrum in capite, pudeat affcribi in fodalitium Dei matris? an pudeat vocari Marianum? Qui matris, filij eft: qui Marianus, Chriftianus eft. Et quod tibi nomen fanctius, Lutheri, Caluini, an Dei matris MARIÆ? quod fodalitium, huius an illorum? Ac ole non eft hîc locus tuis flabris: alias terras & maria cogita. Speraueras rifum teatro: feftiuuius de compitis fcurra, aut de pifcario fcammate effrons muliercula. *Lipfius pro Chriftiano Marianus, aut Maranus.*

Euge tuum bellè: fed bellè hoc excute totum:

quidnam intus habet? Pulmentum pueri huic graculo. ego quid dabo? dictum vetus:

Qui captat rifus hominum, famamque dicacis,

Fingere qui non vifa potest, —

— hic niger eft, hunc tu Romane caueto.

cuius ego fi mores, fi vitam fpectandam dederò;

Quàm timeo, victus ne pœnas exigat Ajax,

Vt malè defenfus.

Ii 3

Nolo

Nolo conuitium conuitio, fordes fordibus eluere: at ne falsis quidem vera reponere. Equidem

Vt sis tu similis Cæli Byrrhique latronum,

Non ego sim Capri neque Sulci: cur metuas me;

cur hæc in nil merentem conijcias probra. Et vis tamen in omni hoc risu tuo mentem meam? vis verbo? Dei sum. Dei matris sum. imò quia matris sum, Dei sum: neque enim matris esse potest, qui non est filij; nec filij, qui non fit matris.

Huius ero uiuus, mortuus huius ero.

Sed tibi, crede mihi, cornua rursus erunt.

Post omnem hunc cachinnum, aperi te tantum, nomenque tuum. quid erubuisti? aperi. fors in illo reperiemus cachinnabiliora. aures albas, bifidos pedes, cornua, & barbulam. retege altum à sanguine nomen Arcadię matris. Achilles an eius frater es? Hercules an Cacus? Quid refugis? palles. ita solent qui furti tenentur. Amicus es? quid amicum vereris monitorum auritissimum? Hostis es? quin palàm congredere, si vir es: imò si esses, iam frontem ostentasses: nec à decem passuum millibus, sed cominus, cominus in clamasses:

— *Ego hanc macheram mihi consolari volo,*

Ne lamentetur, ne ve animum despondeat,

Quia se iam pridem feriatam gestitem,

Que misera gestit fartum facere ex hostibus.

Aude pedem pedi. en me. Quid quæris oculos, quorum præstringas acies? en me, tantum aude. egredere. O virum

Fortem, atque fortunatum, & formâ regiâ

Tum bellatorem,

qui nomen tam enixè tegit suum! nam ego posthac dicam

Pyrgopolinice te vnum in terrâ viuere

Virtute, & formâ, & factis inuictissimis.

qui numquam hostem videris. Interim, ego tibi, quicumque hæc leges, edico fide optimâ:

Periuriorem hoc homine si quis viderit,

Aut gloriarum plenior, quàm illic est;

Me sibi habeto: ego me illi mancupio dabo.

CAP.

CAP. VII.

An ingenij dotes submittat Idolo Hallensi.

REDANIVS. Largissimas ingenij animique dotes, largissimâ Dei manu in te collatas, veluti fasces supremi in litteris honoris atque imperij submittis Idolo Hallensi; & talenti tui diuinum munus defodis ad eius aram.

LIPSIVS. Hic feris, ibi palpas. nimirum: * *Εκ τῆς αἰσθητικῆς ὁρμῆς* * *Ex eodem ore dulce & amarum manat.* O te Ioabum, Abnerum Lipsium! Sed hîc cum tibicinem ad ostium Lipsij canere iussisti, ad Diuam deflectis, in quam defœuias. & quid tibi cum isto axe? quid culici cum elephanto? quid hîc fauos spargis & fella misces? quid rosas, & ingenij mei mulsa, quid litterarios fasces substernis Idolo? At ego id facio, qui submitto Idolo Hallensi. Cornua tibi esse putabam; nunc mugis, vacca es. Tam stolidâ te? imò tam fatua ab homine? Nullû mihi Hallis idolum. neque hoc diceres, si ab Apostolo idolum didicisses. Imago ibi Diuæ meæ, Dominæ meæ, cui post Deum, Dei matri, SALVTIS & CLEMENTIÆ non vnâ aram debeo. Ringere: & si voles, cum Ischariotâ dirumpere. Ego illi, quidquid in hoc pectore eruditionis, intacto victimam; felix, si admittat. Ego illius pedibus, quidquid hîc ingenij, substerno arenam; beatus, si calcauerit. Ego hæc talenta, diuinum munus, defodio ad illius aram, quæ etiam seruatum ite eos ipsos qui se perdunt. Ego eruditionis (fas sit ita loqui) stellas omnes spargam & defigam in hoc secundo cæli vertice. Sed & huius Diuæ, Dei Matris, quæ Hallis est, effigiem venerabor. Factum hoc Imperatoribus, quorum imagines in signis, & effigies etiam in castris: atque ad eas exteri ducebantur; & in obsequij signum venerabantur, ac tamquam præsentem adorabant. Tacitus Annal. xv. *Medo tribunal, & tribunal effigiem Neronis sustinebat. ad quam progressus Teridates, cæsis de more victimis, sublatum capite diadema imagini subie-*

subiecit. & ego, verebor, Diuæ nostræ, Dei Matri, imagines arâsque ponere? venerari? non si te tuosque omnes rediuiuos patiar Achitofelos:

*Quales nec statuas imaginesque,
Aere aut marmoribus, coloribusque,
Mentor, Praxiteles, Scopas dederunt:
Quantas nec Polycletus ipse finxit,
Nec fit Phidiaco figura celo,*

tantas maiorésque etiam dabo; si non ære, aut perituro marmore, calamo hoc, & LIPSIANO (abi inuidia) calamo æternum cum bono Deo perennaturo. Sed neque res mihi magna vlla, sine hoc fidere, Dei matre: addo, nec Christianorum vlli. Vt enim Architectis opus nullum rectè proferit sine libellâ ac lineâ: non item mortalibus nobis, sine normâ hac directrice.

CAP. VIII.

An coactionem in Religione inducat.

REDANIVS. Libertatem apud nos (nec aliud in ore tuo) eoque nomine Ordines huius assertores probare & laudare tibi solenne. homines nos esse, ratione non ferro duccendos; liberos nos, ac proinde liberam Religionem, liberum de Deo sensum. nunc ad vnam aliquam arbitraris cogendos. hanc mentem si repressisses, veniâ dignus eras; nunc cum ad eandem, tamquam face, Principes accendas, quis perferat nisi seruus natus?

LIPSIUS. Hic vnguis in tuo vlcere. Quid inclamas?

*Da spatium tenuemque moram, malè cuncta ministrat
Impetus.*

tecum habita. te, teipsum in concilium aduoca, dannabis hunc damnatitium tuum æstum. Et quod tibi tuisque assidue in ore, Augustinus refellit: *Frustrâ dicis, Relinquar libero arbitrio. cur enim non in homicidijs, & stupris, & quibuscumque alijs faci-*

Contra
Crescent.
cap. 51.

facinoribus & flagitijs, libero te arbitrio dimittendum esse proclamamus? quæ tamen omnia iustis legibus comprimi, vtilissimum est. Dedit quidem Deus homini liberam voluntatem: sed nec bonam infructuosam, nec malam voluit esse impunitam. Quid si exempla etiam huius coactionis? Non Deus ipse Iudæos coëgit sacra & cærimonias suas agnoscere? non igne, serpente, ferro reluctantes coërcuit? & quisquam hîc mihi Deum damnabit? mulcentem volet, non minitantem, non cogentem? Quid? vos ipsi quoties hostes iudicastis, qui sacra vestra aut non susceperunt, aut alia delegerunt? quoties capite constantiam luerunt, qui maiorum placitis fortiùs institissent? Notum illud apud vos, *Libertas*. at quis vestrùm eam consecutus, Catholicis, id est nobis, verè Christianis, verè Romanis, verè Apostolicis, libertatem aut permisit, aut cùm posset non ademit? aut demum leui verborum compulsionem contentus, intra minas se tenuit? Quoties ignes sensit, & Decianis sæuiores flagra? Dionysianis truculentiores gemitus? Neronianis immaniores proscriptiones? Leuiânæ hæc à Libertate mala? Verùm tu hæc ne attingis quidem: & si quando à nobis auditis, nugas & nebulas verborum offunditis, & dimissâ vbiq; accusatione nostrâ, bellorum ciuilium fortunam opponitis. Et ego nolo nunc hæc tristia; audiamus de re ipsâ Ambrosium: *De negotijs ciuilibus si quid statuitur, nemo putat esse violandum; & præceptum de Religione calcabitur?* Quid, quòd pœna in ciuiliu denuntiationum transgressores: & nulla erit in Fidei imperia temerantes? maximè cùm nulla res æquè ciuilem ac politicum statum immutet, ac Religionis innouatio: neque ab aliâ re maius periculum imperijs ac sceptris, quàm ab innouatâ religione: magis etiam ab effusâ quiduis credendi & docendi libertate. Hinc apud omnes gentes coërciti ac puniti religionis nouatores. Nihil hîc de Atheniensibus, Romanis, reliquis, dico: Iudæi, qui proximi ad sacra nostra, quàm hîc duri? nec cohabitationem admittunt cuiusquam à patriâ religione dissidentis. Quid in Ecclesiâ Christianâ veteri? Licentia effusa numquam fuit, postquam illa Principes habuit Christianos; imò correctio semper in nouatores

fuit, aliàs alia, pro tempore scilicet astricta magis aut remissa, proque inuolutione lenis aut seuera. Exempla dabo. nota vetera: & recentia tangunt propius; nec vlla magis, quam quæ domi nostræ nata. Quare cum nulli vobis propinquiores sint, quam maiores vestri vobis, vos vobis dabo. Ioannes Matthiæ Harlemensis, nouus orbi Enoch, quantas Amsterodami turbas dedit? Haud dissimiles Ioannes van Gheel in eadem ciuitate: arcem in eâ, & regni sui sedem habiturus, ni fortiter obuiam itum esset: & stetit hic religionis prætextus ciuibus magno sanguine. Iam Ioannes Leidenfis factor, quam scelestè VWestphalis imposuit, cum se Israël's iactaret Regem, veteribus promissum, vt eriperet suos è diutinâ seruitute? at nisi potenti exercitu Imperij Principes, Monasterium noui Imperij sedem obsedissent, recepissent, ipsumque & assecclâs dignis supplicijs affecissent, magnas Europâ totâ flammâ sparsisset, non vno sæculo delendas. Et Dauid Georgius Delfensis, officio vitrarius, vibex & macula suæ gentis, qui se Spiritum sanctum cælo missum, & à Filio antè promissum proclamabat, non res semel mouit tam fatuo commento? Nec dissimilis fraudis impostor alius Hermannus futor, qui se apud Frisios cælestem Patrem palàm assereret, & Cornelius Int-kerckhof, qui se tanti patris cælo natum filium impudentiùs an stolidiùs iactaret, non Rempublicam mouissent, ni occursum tempori foret? Quid Theodorus factor? ausus est, inauditâ sæculis impudentiâ, se, socios, mulieresque comites, palàm ostentare nudos, quòd veritatem negaret tegendam; nudam illam esse, aspernari abscondi. nec defuissent qui crederent, nisi Magistratus prudentiâ extinctus hic minitabundus ignis fuisset. Hæc stolidâ hoc æuo. *Τὸ γ' ἐστὶν ὑπερβολὴ μανίας. ô noctes prudentiores hoc monstro! erubescant vel emortuæ lucernæ ad tam fœdam caninam proluuiem Henrici Nicolai. non suffunditur homo, non nupta, non virgo, ad alienos amplexus: nihil hîc intactum, nil sanctum, non thorax, non sanguis, non pater, mater, soror; prout fors dederit, & impudentes tenebræ. Plura vetat pudor. & hic tamen quam non semel vniuersam propè Reipublicæ anchoram mouit, ni occursum impudentissimæ libidini foret? Atque

Anno
1532.
Anno
1535.
Anno
1534.
Anno
1544.
Anno
1535.
* Illud verò est omnis culmen insanis.

que hi omnes, sub purioris Euangelij, & à fæce sua secreti, nomine. ita plerumque sub honesto hoc velamine, latent spurcitæ, impietatis, scelerumque ingentia maria: regiturque hoc quasi mantello improbitas omnis. retege: nec iam de religione bella vlla. & Paullus Aemilius in Phil. 11. pro me retegit. *Nihil in sacris bellis perinde obfuit, atque mos iam exortus, ut honestâ præscriptione suas quisque respiciat res. In ore omnium sanctum piûmque versetur: consilio, conatu, animo, secûs afficiantur. Si de Religione tantum agatur, si obliuio noxæ sanciat, si sanatis mentibus fortunis hominum abstineatur, omnes idem sentiant.* Credas vatem fuisse, & scripsisse in hoc æuûm: debebatur nimirum hæc pestis ætati nostræ, vt tot portentorum mater, ignara antè monstrorum, fieret Battauia, armaretque in sua viscera filios: & armorum honestæ aquilæ, Euangelium; & lapsæ iam ac cum ætate senescentis, aut emortuæ fidei, iuuenatio. O quando ferenior nos cælo aura respiciet, & difflabit, quibuscum luctamur, fluctus! neque enim tam acria, tam diuturna bella pugnata legimus pro Religione. Iuuenalis pro monstro habuit, duo oppida in Aegypto concurrisse inter se ob hanc causam, & id dignum Satyrâ censuit: quid nunc scriberet vbi Europa pænè totâ?

— Pariter stabulare bimembres

Centauros, vnâque ferunt Cyclopes in Ætnâ

Compositos; sunt & rabidis iura insita monstis

Fusque suum.

& nos, infelix Belgium, vnus Religionis obtentu, tamquam militari exciti tesserâ, euolamus auidi in amica olim viscera, in focium sanguinem, in vnus vteri nexum, orbi fabula & lusus. O mea Battauia, vbi candor, morumque simplex suauitas? Decurrimus ad arma; &, audeo dicere, armorum causas nescimus. Obtenditur *Libertas & Religio*. Nomina sunt & sparsæ in medium nuces, irritamenta puerilium defensionum. Et quis, amabo te, vos impulit ad innouandam Religionem? nescis à nullâ re maius periculum imperijs & sceptris? Exempla domestica dedi: at tu, vt video, externa expectas. Dabo. Aegyptius, sub Claudio, non triginta hominum millia sibi adiunxerat, Ierosolymam regiam habi-

Anno
1525.

turus, ni à Floro Præsìde fortiter obuiam itum esset? Haud dissimile Marici illius factum sub Vitellio in Galliâ; Emmanuelis Abrahami dicti in Africâ, quo etiam Marocensium Regem regno & vitâ spoliavit. Apud Turcas, nonne aliquoties res motæ hoc prætextu? Schacoculis & Calender Zebelis, pluresque in illo imperio, non sat magna innouatæ Religionis documenta? Quid Germania nostra? Zuinglio ductore, quot suorum funera vidit religionis obtentu? centum milia si dixero, nihil dixero: ita passim defæuijt hæc pestis. Quot Sueuia, & circumiacentes prouinciæ, Thomâ Muncero duce? Iam Misnia, Morauia, Lusatia, Austria, Silesia, Hungaria, Polonia, Suecia, Dania, Bohemiæ ante omnia regnum, Zifkâ & Procopijs ductoribus (quasi deesset cælum quo rigaretur, quo tamquam vbere lactaretur) quàm triste ostentauit solum sanguine suorum fecundatum, vnius religionis prætextu? Cùm sæuissent Orebite, Thaborite, Orphani; cùm tot sexus omnis myriades terram propè integerent, & sanguinum quædam maria protruderent; non fatis hæc ad omnem posteritatem erudiendam, & nouitatis auctores acrioribus etiam pœnis coërcendos? Vt iure hîc concludam Liuiano dicto: *Nihil in speciem fallacius, quàm praua religio, vbi deorum numen prætenditur sceleribus.*

De Libertate; quid dicam? Qualis illa, quæ momento omni pendet ab armatâ militis dexterâ? adsit modò dux, non deerunt qui sequentur. Vnus aliquis candelam præferat, aderunt extemplò faces & ignes, quibus Respublica, palea & aridum seditionum lignum, ardeat vniuersa. Quæ ergo libertas, in alienâ manu, militis manu, & externi militis manu; quem nec sanguis patrius, nec patria pietas, reuocet ab excidio?

Sed iam tibi, ô æterna Sapiëntia, *letus, lubens, laudes ago, gratias gratiasque habeo*, quòd duce te euasi ex illis salebris, & loca deueni, per quæ facilius mihi tutiorque ad te cursus. Hîc viuo, Deo, patriæ, amicis, mihi; apud veteres Grudios, veteres amicos, ac propè ciues. In hoc scientiarum nemore, mecum & cum Musis in gratiam redij: & eminus specto nubes iam iam ruituras. Auerte, qui potes, Deus.

Verùm

Verùm ad calumniam. Ego in Religione libertatem aut illius assertores probare solitus? quousque odia? cuius hæc verba, VRE, SECA? potui fortiùs? ego religionum pro cuiusque arbitrio delectum? in re medicâ, & politicâ gubernatione non interitus ab hoc libero arbitratu & delectu? & in Religione salus stabit cum hac arbitrariâ prodigiosâ sequelâ? aut tantarum religionum inuicem pugnantium auctor Deus vnus? aut ad vnum mutuò se interimentia placita?

CAP. IX.

An Vstionis & Sectionis auctor.

REDANIVS. Homo mitis, qui lenitatem passim profiteris, ac ipso vultu Stoïcâ quamdam lentitudinem, vstiones nobis ac sectiones inclamas, Iberici consilij tesseram.

LIPSIVS. * Πρὶν ἐσφάλας, δέρε. Legisti mea? si non, nã tu insigniter impudens es, qui non lecta carpis: si legisti, malitia tua immanis est, appingere quæ nec cogitata sunt. & tamen hîc, si vsipiam, triumphas, & inueheris albis equis. Ego quid? teneor, nec orci me galea teget. nimirum: *In Religionis negotio, in quo libertas cuique ex voto, ille semper clemens, & modestus, cultros & ignes admouet.* Quid dicam? aut quæ verborum moderatio effrenes tuos impetus cohibeat? Vt calx aquâ accenditur, ita tu efferaris temperanti omnî sermone; neque tamen silentio hîc tueri me debeo. Quid? ego tibi sum ille Cyclops, Phalaris, cui ludo & ioco sanguis humanus? tu homo in hac luce temporum, audes hæc sic palàm mentiri? quasi nemo esset, qui mea legisset, aut legeret. Admoue cucurbitas, aut peristi: neque enim tibi hîc sinciput lanum est. intereâ hæc à me habe: Quicumque sedatè mea legerit, nec sæuitiam nec lenitudinem increpabit: & fatebitur viam præscriptam, quam bono generis humani iniuerint hodie qui regnant. Fatebor

* Priusquã
occideris,
excorias.

Kk 3 tamen,

tamen, in lenitudinem semper pronior. adeò, si peccandum, in hac parte malim, quàm in aliâ.

Et tamen, *Ure & Seca*. Num ferrum statim in omnes & ignem? O bone, non. sed pro modo delicti coerceri volo & puniri; patrum in primis exemplo; quando à vanâ Religione turbæ & dissidiorum faces accensæ. In Lucretio non legisti,

— quòd sæpiùs olim

Religio peperit scelerosa atque impia facta?

Hæc ubi denata, an non secandum censes? vis parci? vis semper? etiam cum Reipublicæ interitu? Leidæ, Levvardi, Amsterodami, Monasterij, annis 1533. 1534. 1535. voluisses parci, voluisses omnibus? Non tunc plerique rogati quid in viscera sua sæuirent Battavi, responderunt, non fortius quam prudentius,

◦ *Neglectis vrenda filix innascitur agris?*

& tu (aude) damnas Respublicas, quæ has pestes sustulerunt? Voluisses seruasse? quæ hæc clementia est, paucos seruare, ut plurimi pereant? Vera veriùs clementia est, paucos tollere, ut serues plurimos; paucos reprimere in nequitia suæ cursu, ne ad alios malum serpat. Monet Seneca: *Si cogitaue- ris tecum, remedij causâ quibusdam radi ossa & legi, & extra- hi venas, & quedam amputari membra, quæ sine totius perni- cie corporis herere non poterant; hoc quoque patieris probari, nullam esse sæuitiam, ut qui viui noluerunt prodesse, morte certè eorum Respublica utatur. & alibi: Quedam hastilia de- torta, ut corrigamus, adurimus; & adactis cuneis, non ut fran- gamus, sed ut explicemus, elidimus: sic ingenia vitio praua dolore corporis animique corrigimus: eoque magis, quò ingenij grauius malum est.*

Antè tamen quàm ad hæc extrema, verbis, monitis, præ- mijs, minis etiam emendatio tentetur; nouissimè ad pœnas, & quidem lento gradu: exemplo medici, qui, ubi frustra mol- liora cesserunt, ferit venam; membrisque si adhærentia nocent, & morbum diffundunt, manus affert: nec vlla dura videtur curatio, cuius salutaris effectus est. Dura tamen hæc sectio. Respondet Tertullianus: *Horrorem operis fructus excusat. Ululans deni- que ille & gemens & mugiens inter manus medici, postmodum eas- dem*

Seneca.

In Scor-
pic.

dem mercede cumulabit, & artifices optimas predicabit, & seuas iam negabit. idem faciet Respublica, valetudini, id est tranquillitati restituta. Graue tamen illi qui patitur. A Tertuliano lenimentum capiat: *Medicina praesidium plures refugiunt, plures stulti, plures timidi, & malè verecundi. Et est planè quasi seuitia medicina de scalpello, deque cauterio, de sinapis incendio; non tamen secari, inuri, & extendi, morderique idcirco malum, quia dolores tibi adfert. nec quia tantummodo contristat recusabitur, sed quia necessariò contristat adhibebitur. Quid quod sauior etiam correctio magis pro illis ipsis? Augustinus in hac re: Magis pro eis sunt leges istae, quae illis videntur aduersae, quoniam multi per illas correcti sunt. iterumque: Molestus est medicus furenti phrenetico, & pater indisciplinato filio; ille ligando, hic cadendo, sed ambo diligendo. Si autem illos negligant, & perire permittant, ista potius mansuetudo falsa, crudelitas est.* Hos tales, quicumque in Republica es, audi potius, quam illos de viâ clamorosos, quibus omne cerebrum in linguâ est.

Verum, *Ure, Seca.* O verba! periissent illa & calami. & tamen, ratione si dijudicamus, quid peccant? A veteris medicinae ritu sumptus sermo, qui in vlcere aut vulnere secabant, & deinde sistendo sanguini vrebant. Quis vetet eadem in animi vlcere? imò cur non magis in hoc? eoque acrius, quò huius fanies & malignitas ad plures spectat? Calvinus in Serueto praet exemplo; & vos, antè dixi, non semel. quò miror magis vos de ancillulâ Bruxellæ defossâ debacchari; nec vnum propè librum prodire sine hoc cespite. Erat è disciplinatu Nicolai Storck, Thomæ Munceri, propius etiam ex Henrici Nicolai; quem virum vos omnibus dignissimum flammis non semel iudicastis. *Sed mulier haec.* Non erant mulieres, quas Amsterodami morte coercendas Senatus iudicaret? *Sed illa turbas nullas dederat.* Respondebit pro me Seneca: *Multorum, quia imbecilli sunt, latent vitia; non minus ausura, cum illis vires suae placuerint, quam illa, quae iam felicitas aperuit. Instrumenta illis explicandae nequitiae desunt. Sic tunc serpens etiam pestifera tractatur, dum riget frigore. non desunt tunc illi venena, sed torpent. Multorum crudelitas & ambitio, & luxuria, ne paria pessimis audeat, fortune fauore deficitur. Eadem velle*

Anno
1534

velle eos cognosces, da posse quantum volunt. An expectandum putas, quoad venena serpens fuderit? Et quem tu in Republicâ magnum virum arbitraris? qui seditionem in semine sustulit; an qui cum posset, neglexit, nec antè aggressus quàm virili robore suo plenam? Ille sine Reipublicæ periculo, & in solo noxio sanguine scelus piavit; hic non rarò etiam cum Reipublicæ interitu. Neque ille peritissimus nauclerus est, qui nauem cum coniecisset in breuia, saluam tamen deduxit in portum; sed qui vitauit. Ille si deducit, laceram plurimum, & fatiscentem, suoque iam oneri succumbentem, non sine vectorum merciumque metu deducit; hic etiam sine damni metu. Sed neque ille diligendus est medicus, qui ægrum ad extrema deducit, vt post medeatur; sed qui antè prouidâ cautione minitantem morbum necat.

C A P. X.

An LIPSIVS de Fato gentiliæ et.

REDANIVS. O mutationem non excelsi! Ille qui nunc in Hallensi, qui in Sichemensi Diuis, ad superstitionem omnia, qui supplex statua, qui Idolo; olim sine Deo, in Fati verba iurat: cuius imperio, se, sua, orbem substernit.

LIPSIVS. Benè sperare de tuo morbo incipio, euomisti. Verùm quid hîc lancinas? Fati nomen? Non diffitebor, familiare mihi librisque meis. verùm quid hîc displicet? Age, excute omnia mea scripta, an Fatum inuenies à me, alio quàm probissimo sensu? nescio. si erit, iam nunc rescribo, & deleo. Quid ergo super hoc displicet? nisi quòd nil tibi placet, quod alijs placet. at eò mihi placet magis, quò tibi tuisque placet minus.

At fatalis illa necessitas, non Gentilitia est? Semper tui similis es, incogitans; intentus & paratus inferre tantum ictum,
non

non vitare. Hic ego antequam altum illud ingredior, præfabor lubens, me labi & errare posse. Res Theologa est; quare Theologis haud inuitus subijcio, qui potiores me isthæc cernere & arbitrari. Ad horum subsellia appello, ad quæ sola veniunt hæ causæ: tu si audes, siste te huic tribunali. Ecce quid sentiam. Numquam ego Fatum volui, immotas quasdam gentilitias causas, quas declinare nemo posset, ob inexpugnabilem quamdam inter se innoxionem, quis enim tam infans, non rideat aut illam occantem, aut hanc nentem, aut nescio quam secantem? nimirum in caelestibus nuceta nasci? Quid ergo Fatum? nisi quod Deus præprouidâ cognitione, de quacumque re, in illâ immensitatis suæ prænotione effatus est? hoc mihi Fatum, & verè Fatum, magni Dei effatum, qui ex altitudinis suæ speculâ ventura dispiciens, liberarumque etiam causarum propensiones, delectusque liberos, non potuit sæculorum ignorare euentus. Hæc scientia Fatum mihi, nec aliud. Scire enim Dei quid aliud, quàm quoddam effari est? nisi malis effatum, scientiam sequi; scientiam verò, futurorum euentum. neque enim sciri potest, nisi præeat aliquid quod sciri possit, ac quasi præiaceat intellectus operationi. Nam in quod intellectus fertur, & visualitatis suæ radios mittit, aut re ipsâ iam esse, aut esse posse necessum est. Neque hæc aut scientia aut effatum, natas iam aut nascituras res violentat: non magis, quàm visio mea sessionem tuam, scriptionem tuam. nec magis necessitatem adnectit rebus, quàm astrologi cognitio, secuturæ pluuiæ. Ita sentior. tu si quid hîc habes, extra conuitia, extra calumnias & mendacia, quibus me oneras, expedi. Videam aliquando à te veri umbram. nam illa, quibus ad popularem inuidiam omnia reflectis & torques, & ego, & quotquot mecum doctiores, rident. Pro quibus quid reponam? veterem pœnam Rheniæ legis, frontem inuri K. litterâ, Kalumniarum indice. Vis plura de hoc profundo? nec haræ rosas, nec stabulis lilia spargo. & si altius pedem figo, in tenebris micare me fateor. O mi Sol imagne, & salus, sequor ductorem! tu mihi Phœbus in hac nocte. Et iam video, nec aperio tamen

men tibi lasciuo & stolido prouocatori. nam quæ ratio aut argutia te vincet, qui cerebrum non in capite, sed in crepidâ circumferre mihi videris; è quâ aliquid humanæ lucis mutueris, si quæ necessitas pupugerit? An tui similis reponam verba, vt sit quod dicitur Thuscum iurgium? Non soleo. & si illa voles, alium quære; non deerunt è tuâ Battauia, aut è vicinâ Germaniâ. Quamquam cordatis hîc eruditioribusque fat multa: tibi numquam satis. nam, vt ille, frustra hanc salpam contundo, numquam exiliet perdix. & plura de grandi hoc abdito

Scire nefas homini: nos tamen prauum & debile vulgus

Scrutamur penitus Superos. Hinc pallor & ira,

Hinc scelus, insidiaque, & nulla modestia voti.

Lyricus benè monuit:

— *quid æternis minorem*

Consilijs animum fatigas?

Permitte diuis cetera: qui simul

Strauere ventos æquore feruido

Depralianteis, nec cupressi

Nec veteres agitantur orni.

Quid sit futurum cras, fuge querere: &

Quem fors dierum cumque dabit, lucro

Appone.

C A P. X I.

An LIPSIVS Stoica secta.

REDANIVS. Quòd si planè de tuâ fide & opinione, quam concepisti de Deo, coniecturam facere ex scriptis & vitâ velimus, propior sum existimanti, Numen te statuere quidem, & Deum vniuersi conditorem; eundemque æternum Rectorem cum tuis Stoicis credere: ceterùm de Christo haud valdè plus quàm illos sollicitum esse. & hoc quoque à Stoicis habere, vt accommodes te loci cuiusque legibus.

L I P S I V S.

LIPSIUS. Tu ex coniecturis de mente meâ? O vatem! nescis hanc mentem mare magnum esse, quod scaphulâ tuâ numquam enauigabis? De scriptis, de vitâ meâ, quid arguis? Peccaui alibi? erraui? in viam reducito. At tu verberas, nec culpam indicas, quasi ad culpam satis sit verberasse. Obsecro te, hæc modesti hominis sunt, impietatis me arguere, quasi sim in gentilium sectâ? Miror magis hanc scribendi rationem, quàm indignor. Lipsius tibi philosophatur, & adeò Stoïcissat? nec iam Christianus? Quamquam si peccandum est, indulgentiùs fors peccauerit, qui Stoïcus audiet, quàm qui Lutheranus, Calvinista, Mennonista. Et verò non auersabor Stoïci nomen, sed Stoïci Christiani. Tibi lubens conuitiatoris, linguæ tuæ calumniatricis nomen concessero. De me verò, quia dicendum est, Deum testor & homines, post calumniam natam, apertiore ac mendaciore calumniâ neminem petitem. Ego Stoïcâs in omnibus opinationes sequor? quin disertis clarisque verbis, non infima illorum damno & detestor: in quibus tamen cum Christianis contesserant, sequor, & lubens sequor. In quo quid peccaui? Numquam putavi te tam matulam. Intelligis quæ scripsi? an vt praua quæque ingenia, in meis verbis nihil intellexisti, nisi quod ante lectionem animo tuo parum sano tacitus tecum formaueras:

— *procul hinc, procul ite nocentes;*

Si cui corde nefas tantum.

An quia tu cum Lutero aut Caluino tuo Christum aut ignoras, aut mendacio adeò diminuis, vt non iam Christus, id est non Deus, sed sceleratorum maximus, eoque nomine exquisitissimis inferni tormentis addictus; tu eadè, aut deteriora, si tamen deteriora fingi possint, animo affingas meo? Quisquis tam improbæ linguæ est, non Iudæ

Marsyæque timet manum & rudentem?

nam quæ initiora speret?

De Legibus deinde quædam subiungis, quibus me pro conditione loci accommodem. Quid vis? in singulis provincijs damnare me quæcumque non probo? non soleo.

probare singula? neque illud soleo; nec factum à me vlllo tempore. Vis ad quamcumque aduersantem animo meo legem, ad arma decurram? non est instituti mei. Vis verbo saltem tester displicere? si emendatio speratur, benè mones, & ex mente meâ: sin grauius timetur malum, non transeo in partes tuas. quod qui faciunt, quid aliud sunt quàm dissensionum publicæ tubæ? quàm ciuilibus, quo ardemus, ignis fumenta & fomes? In quam te quoque flammam aliquid occulti ligni suggestisse vt credam, facit tua hæc ad seditionem nata malignitas.

C A P. XII.

*An Oratio De duplici Concordiâ Ienæ à
LIPSIO habita.*

REDANIVS. Quid respondebis ad Orationem Ienæ à te habitam, De duplici concordia, Litterariâ & Religionis?

LIPSIVS. Non pudet palàm mentiri? Si fatis ad veritatem est, dixisse; fatis sit ad calumniam interimendam, negasse. Et quis innocens iam erit, si dixisse sufficiat? quis non aliquid meum aut alienum adumbrare potest, & protrudere? hoc si valet, latissimus hic ad calumniam limes: & in quo liberis quadrigis illa inuehatur & exultet. Verùm ad rem ipsam. Ego Orationis illius parens? Ab alio Ioue venit hic Vulcanus; & cui cerebrum pituita sic obruit, vt vel inspectâ illâ, me & stilum meum non requirat? Pleraque sine Charite & Venere, languida, insulsa, sordentia, absona, quæ norma & Grammatica respuat Latialis: & horum ego sum auctor? Age, ex ipso scripto quid si palàm elicio & efficio me scriptorem non esse? Dictam Ienæ, XX-
IIX. Iulij anno CIÖ. IO. LXXIV. vult auctor. Portentum!
quod nullus explicet ab Etruriâ aruspex. Ego tunc Ienæ?
Quattuor antè mensibus non fui: quomodo ergo Ienæ dixi?
nisi

nisi cum Plautiniano Sofiâ, *Egomet me illic reliquit, & si forte oblitus fui.* Quid si ipsum Amphitruonem pto do, huius Alcmenæ virum? huius Palæstræ è Plautinâ Rudente Dæmonem; & ipsius adeò confessione, huius filia patrem? Quid lates? imò quin prodis? quin te certum auctorem tenemus? Teneo te ab amicâ manu: & palàm edico omnibus: Orationis Ienæ habitæ patens *Melchior Haiminsfeldius Goldastus.* Hic ille Pseudolus calumniarum instructor scenæ. hic ille Pandorus, qui malevolentia mantello tectus, sagittas spargit, & vulneri in LIPSI O locum quærit. Plura de hoc homine non dicam, dicent alij. qui tamen, si me audient, nihil dicent, nec dignum iudicabunt, in quem nudent dentes, qui cum laudem sibi quæfisset, tamquam à manu meâ; & vanitatem ostentavit suam, & à me, dictionis suæ infantia, notam omnem auertit. Quis enim, ne si conetur, tantas ineptias in tantillam congerat orationem, tot Therfites in vnum corpus? O semper æmula probis malignitas! quid meam scriptionem, vinum meum, & vinum (liceat iudicium de me aliorum) Falernum, vinum Massicum, inscitia, imò & malitia tuæ diluis aquâ? Ferrem, si puram miscuisses: hanc verò purulentam & in fæce suâ natantem, quis ferat? Iam quæ hæc religio est, nomen parare nomine meo? imò nomen turpare meum luto tuo? scilicet

Ut pueris placeas, & declamatio fias.

O quàm

—— *miserum est aliena incumbere fama,*

Nec collapsa ruant subductis tecta columnis!

Factum. subduco nomen meum, dictionis tuæ columnam: quid nisi ruant tecta, mentitis inædificata columnis? Nec tam miror Goldastum famam captantem, quàm hunc nescio quem de mendaci vaginâ ferrum stringentem.

—— *Quo nemore umquam*

Expiravit aper maioris dentibus apri?

Indica tygris agit ravidâ cum tygride pacem

Perpetuam: sævis inter se conuenit urfis:

At homini ferrum letale incude nefandâ

Produxisse parum est;

armantur de conuitio linguæ, non vno vulnere iugulaturæ; de mendacio calami, non vno sanguine fitim expleturi; de veneno dexteræ, non vno toxico perempturæ; & toties perempturæ, quoties hæc noui lectoris oculos subitura, Mæotide sæuior ara.

— quippe illa nefandi Taurica sacri
*Inuentrix, homines tantum immolat; ulterius nil
 Aut grauius cultro timet hostia.*

at hîc dentes, linguas, calamos, dexteras videbis, toties in mortem repetitas, quoties lectoris noui (ah nimium in fidem faciles!) pauerit oculos.

APPROBATIO.

*Hæc Postuma IVSTI LIPSI defensio utiliter
 typis mandabitur. Datum Bruxella, die XII.
 Augusti, anno M. DC. VIII.*

Petrus Vinck, S. Theol. Licentiatus,
 Censor ordinarius.